

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Херсонський державний
аграрний університет
Кафедра філософії і соціально-
гуманітарних дисциплін

Одеський національний
політехнічний університет
Кафедра культурології,
мистецтвознавства і філософії
культури

Житомирський державний
технологічний університет
Кафедра гуманітарних і
соціальних наук

Інститут вивчення освіти
Опольського університету
(Польща)
Uniwersytet Opolski
Instytut Studiów Edukacyjnych

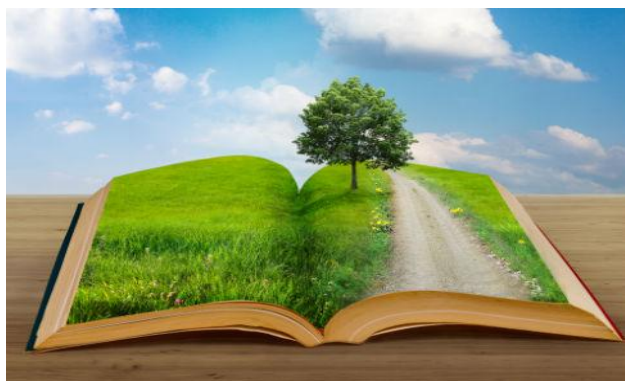
ЗБІРНИК

статей, тез і доповідей

V Міжнародної науково-практичної
конференції

ФІЛОСОФСЬКІ ОБРІЇ СЬОГОДЕННЯ
(до Всесвітнього дня філософії)

16 листопада 2017 року

Херсон-Житомир-Одеса-Ополе – 2017

Редакційна колегія:

Андрушкевич Ф., доктор педагогічних наук, професор (Польща);
Берегова Г.Д., доктор філософських наук, професор (Україна);
Герасимова Е.М., доктор філософських наук, професор (Україна);
Муляр В.І., доктор філософських наук, професор (Україна);
Розова Т.В., доктор філософських наук, професор (Україна);
Бак М., доктор філософських наук (Польща);
Влох С., доктор педагогічних наук (Польща);
Лень Т.В., кандидат філософських наук, доцент (Україна);
Герасименко М.В., кандидат філософських наук, ст.викладач (Україна);
Черемісін О.В., кандидат історичних наук, доцент (Україна);
Рупташ Н.В., старший викладач (Україна).

Збірник статей, тез і доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції «Філософські обрії сьогодення» / за заг. ред. Берегової Г.Д., Рупташ Н.В. – Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2017. – 359 с.

У збірнику вміщено статті та тези доповідей учасників V Міжнародної науково-практичної конференції «Філософські обрії сьогодення».

У матеріалах авторів акцентовано увагу на філософському осмисленні сучасного соціо-культурного простору, проблемах пізнання й освіти у вимірах філософського аналізу, філософській рефлексії особистості та інших актуальних філософських проблемах сучасності.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, студентам, усім зацікавленим філософськими дослідженнями.

За виклад, зміст, достовірність і грамотність опублікованих матеріалів відповідають автори.

Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет»,
2017 р.

ЗМІСТ	
Бак М. ROZWÓJ TOŻSAMOŚCI JEDNOSTKI W OTOCZENIU MEDIÓW SPOŁECZNOŚCIOWYCH	7
Берегова Г.Д. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ДИСКУС ЗМІСТОВОГО НАПОВНЕННЯ ФІЛОСОФСЬКОГО ЗНАННЯ У ВИЩІЙ АГАРАНІЙ ШКОЛІ	14
Березіна В.В. КОМПЛЕКСНА ПРИРОДА ФЕНОМЕНУ «ДУША-ТІЛО». ЗАВДАННЯ ПСИХОСОМАТИКИ	21
Благініна С.В. ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	25
Бова А.А. ПРОТЕСТНІ НАСТРОЇ ТА УЧАСТЬ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ В ЄВРОМАЙДАНІ: СПРОБА СОЦІОСТРУКТУРНОГО АНАЛІЗУ	29
Бокшань Г. І. КОСМОГОНІЯ У РОМАНІ «НЕПРО́СТІ» ТАРАСА ПРОХАСЬКА	42
Боліла С.Ю. ІНФОРМАЦІЙНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ДЛЯ МЕНЕДЖЕРА ЯК СКЛАДОВА САМООСВІТИ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ	45
Волошина В.М. ЕКОЛОГІЧНІ КАТАСТРОФИ ЯК ІНДИКАТОР КРИЗИ ДУХОВНОСТІ	49
Ганаба С.О. ПОТЕНЦІАЛ ОСВІТИ У РОЗВИТКУ ДУХОВНО-ЕМОЦІЙНОЇ КОМПОНЕНТИ СУЧАСНОСТІ	61
Герасименко М.В. ОНТОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ ІДЕЙ В ОСМИСЛЕННІ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ	63
Горбань О.В. ФЕНОМЕН ІНТЕЛІГЕНЦІЇ В КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ ПАТРІОТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ	71
Горбенко К.П. ЧИ МОЖЛИВЕ ІСНУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ЕКЗИСТЕНЦІАЛІВ?	75
Горбова Н.А., Лисенко Д.М. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ СОКРАТА В СУЧАСНИХ ОСВІТЯНСЬКИХ ТЕХНОЛОГІЯХ	79
Горбова Н.А., Шрамко Є.О. МОБІЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ	81
Гречишкіна Т.А. ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ МІСЦЯ ЯКІСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ	85
Дашевська Л.М. THE ISSUE OF TEACHING INTERCULTURAL COMMUNICATION	88
Додонов Р.О. ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ГІБРИДНОЇ АГРЕСІЇ	95
Смельяненко Г. Д. ЗНАЧЕННЯ ТА РОЛЬ ІДЕЙ ЕКЗИСТЕНЦІАЛІСТІВ У СУСПІЛЬСТВІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	98
Смельяненко Г. Д. ЕКЗИСТЕНЦІАЛІСТСЬКА МОДЕРНІЗАЦІЯ РОЗУМУ В ТЕОЛОГІЇ ХХ-ХХІ СТ.	104

References

1. Грушевицкая Т.Г., Попков В.Д., Садохин А.П. *Основы межкультурной коммуникации: Учебник для вузов. /Под ред. А.П. Садохина//*. - М.:ЮНИТИ-ДАНА - 2002.
2. Маслова В.А. *Лингвокультурология. Учебное пособие для студентов высших учебных заведений*. - М.: Издательский центр «Академия» - 2001.
3. Садохин А.П. *Введение в теории межкультурной коммуникации: Учебное пособие*. – М.: Изд-во «Высшая школа» - 2005.
4. Тер-Минасова С.Г. *Язык и межкультурная коммуникация. Учебное пособие*. – М.: Изд-во «Слово/SLOVO» - 2000.
5. Byram, M. *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. - 1997.
6. *Mit Sprache. Das Magazin für Fremdsprachen in der Erwachsenenbildung. Ausgabe Nr.18. – Cornelsen.*- 2007.
7. Renate Schuhmacher. *Japan. Liebe auf den zweiten Blick*. – Verlag der Nation Berlin - 1989.
8. Trompenaars, F., & Humpden-Turner, *Riding the Waves of Culture: Understanding Diversity in Global Business*. New York: McGraw-Hill. - 2012.

Додонов Р.О.

*доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри філософії*

*Київського університету імені Бориса Грінченка
м.Київ, Україна*

ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ГІБРИДНОЇ АГРЕСІЇ

Гібридна агресій Росії проти України продемонструвала цілковиту незахищеність українського ціннісного простору від зовнішніх втручань і водночас актуалізувала теоретичні дослідження низки концептів, що мають сприяти напрацюванню системи гуманітарної безпеки. Йдеться про концепти історичної свідомості, національної ідентичності, ціннісної свідомості, культурної спадщини, дискурсивного управління, конструювання конфлікту, історичної справедливості, історичної пам'яті тощо.

Як продемонстрували події в Криму та на Донбасі, історія не перестала бути значущим фактором для більшості наших співгромадян, виконуючи мобілізаційні функції у передконфліктних ситуаціях. Із царини історичної науки, де, власно кажучи, і сформувався напрямок дослідження пам'яті (memoria studies), відповідна проблематика перекочувала до соціальної філософії, соціальної психології, культурології, політології, соціології. Починаючи з М. Альбракса, який започаткував вивчення соціальної пам'яті, та П. Нора, який запропонував концепцію «місць пам'яті», історичні пам'яті вивчали А. Ассман, Х. Вельцер, П. Гірі, Б. Гені, Е. Гобсбаум, Ф. Гребнер, О. Еткінд, Г. Касьянов, Р.Дж. Коллінгвуд, П. Коннертон, Н. Копосов, А. Міллер, А. Новак, А. Портнов, Т. Рейнджер, Д. Робінсон, І. Рюзен,

Е. Тульвінг, К. Уайк, Д. Фентресс, Д. Шнапер. Дана проблематика перебуває в полі уваги таких українських вчених як Я. Грицак, В. Горобець, С. Єсельчик, Ю. Зерній, С. Когут, С. Кульчицький, Л. Нагорна, О. Штоквиш, Н. Яковенко тощо.

Історична пам'ять тлумачиться, насамперед, в контексті реконструкції минулого. Соціальна група вибудовує образ минулого на потребу сьогоденню і за його правилами. Соціальні зрушення тягнуть за собою зміну «соціальних рамок» пам'яті, а потім неминуче призводять до її реконфігурації. Аналізуючи властивості колективної пам'яті, М. Альбвакс встановлює її тісний зв'язок з традицією, розкриває її ірраціональну, зокрема, міфологічну природу.

Свій внесок у дослідження історичної пам'яті зробили представники школи «Анналів», звернув увагу на способи, за допомогою яких люди минулого наділяли смислами свої вчинки; на мотиви, якими вони керувалися у своїх діях. Починається активний пошук джерел, через які вчений може проникнути в свідомість індивіда, віддаленого від нього в часі. Міф, епос, спогади як елементи людської пам'яті стають об'єктом дослідження історика, неоціненним джерелом інформації про минуле. Поля пам'яті та історії починають все більше перетинатися.

З розвитком інформаційних і комунікативних технологій історична пам'ять перетворюється в інструмент політичної дії. «Політики пам'яті» стають невід'ємною складовою політичного менеджменту, засобом впливу на масову свідомість та ідентичність, джерелом легітимації державних і наддержавних інституцій. Це, в свою чергу, формує запит на дослідження прикладного характеру, предметом яких є способи моделювання колективних уявлень про минуле. Інтерес до проблем історичної пам'яті виходить за межі наукових досліджень і професійних видань. Авторами величезного масиву публікацій з даної тематики стають журналісти і літератори, громадські та політичні діячі.

Слід визнати, що історична пам'ять є дуже нестійким елементом історичної свідомості. Статичної, раз і назавжди заданої пам'яті не існує. Будь-які суспільно-політичні зміни з необхідністю призводять до перекомбінації історичних знань, пам'яті, уявлень. Образ минулого ніколи не застигає. Він постійно змінюється, деякі риси стираються, а інші спливають, в залежності від актуалізації проблем, що стоять на порядку денному нашого часу. Отже, якщо статичної пам'яті бути не може, соціум має корегувати своє ставлення до подій і постатей минулого для того, щоб мати можливість спиратися на нього в рішенні практичних завдань сучасності або реалізації проектів на майбутнє. Тому історична пам'ять не менше живиться теперішнім, ніж минулим. Як зазначає М. Ферретті, пам'яті, самої по собі, так само як і минулого, не існує. Це завжди конструкція, результат безперервної та нечутною активності, часом свідомої, а часом несвідомої взаємодії численних людей і різноспрямованих сил, які знов і знову тчуть повітряне покривало минулого. В суспільстві існує стільки ж видів пам'яті, скільки індивідуумів, сімей, соціальних груп, кланів. Пам'ять множинна, і часто різні її прояви розділені і конфліктують між собою [1].

Саме ці властивості пам'яті і перетворюють її в об'єкт державної політики. Потужним імпульсом для зростання популярності *memoria studies* стали утворення в країнах Центрально-Східної Європи різноманітних державних інституцій, що опікуються передусім практичними питаннями з цієї проблематики. В нашій країні також створено Український інститут національної пам'яті, який покликаний займатися реалізацією державної політики у сфері відновлення та збереження національної пам'яті. Крім того, такі науково-дослідні установи як Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, Інститут філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, Міжнародний Інститут соціології НАН України, Інститут історії України НАН України, активно використовують концепт історичної пам'яті у своїх теоретичній діяльності.

Таким чином, потенціал пам'яті використовується для рішення таких масштабних соціально-політичних завдань, як реалізація національного проекту, становлення політичної нації, формування національної ідентичності, інтеграція в ту чи іншу наддержавне утворення тощо. Популярним мотивом стимулювання протестних дій є апеляція до історичної пам'яті, до реальних і вигаданих фактів порушення історичної справедливості. Історична пам'ять фіксує випадки порушення історичної справедливості, включаючи територіальні спори, расову, конфесійну, мовну дискримінацію, масові порушення прав людини, вимоги компенсації матеріального збитку або простого визнання історичної правди. Адже забуття також є одним з елементів політики пам'яті.

Оцінюючи місце історичної справедливості в структурі історичної пам'яті та історичної свідомості, сучасні дослідники вказують на її релятивний характер. Зокрема, за визначенням М. Клименюка, «історична справедливість – це... певний інтелектуально-ментальний конструкт, який може змінюватися в залежності від того чи іншого періоду, від того чи іншого контексту тієї чи іншої епохи. Те, як ми сьогодні говоримо про історичну справедливість, абсолютно не конгруентно тому, що говорили про неї років 40-50 назад. Це дуже рухливий термін, тому він не має ані великого сенсу, ані суто історичного дискурсу». Саме тому він назвав історичну справедливість «ефемерною матерією», «порожнім звуком і фантомом». М. Урнов, навпаки, вказує, що «це зовсім не фантом, а цілком реальна категорія, і не просто категорія, а елемент культури, в якій ми живемо», і який не можна не враховувати. І саме цей елемент культури є дуже впливовим чинником збудження масової свідомості, особливо чутливої у кризовий період [2].

Ми всі є свідками того, як потенціал історичної пам'яті був використаний для руйнації територіальної цілісності України. Вміло спекулюючи на суспільних почуттях з приводу досягнень і перемог, поразок і недоліків радянського минулого, політтехнологи проводили на виборах до влади ту чи іншу політичну силу. Але при цьому запустили схизмогенетичний процес, який – при активному втручання зовнішньої сили – призвів до анексії Криму та збройного конфлікту на Сході України.

Специфікою гібридної війни є перевага, принаймні, на початковому етапі, невійськових впливів над військовими, які можуть бути навіть відсутні. До їх числа відносяться інформаційно-пропагандистські, політико-дипломатичні, енергетичні, інфраструктурні, торговельно-економічні заходи лобістського та корупційного плану. На території противника штучно організуються приводи для незадоволення населення політикою влади, результатом яких, в ідеалі, є масові заворушення. Такими приводами-подразниками стали відношення влади до історичних травм українців, таких як масові жертви під час обох світових війн, Голодомора, політичних репресій 20-40 років ХХ ст. тощо.

Література:

1. Ферретти М. *Непримиримая память: Россия и война. Заметки на полях спора на жгучую тему* / М. Ферретти // *Неприкосновенный запас*. – 2005. – № 2-3(40-41).

2. *Историческая справедливость – это вредная химера* / Н. Асадов, Н. Клименюк, М. Калужский, А. Носик, М. Урнов, Л. Кацис [Электронный ресурс] // *Режим доступа: http://publicpost.ru/theme/id/3671/istoricheskaya_spravedlivost__eto_vrednaya_himera*.

Ємельяненко Г. Д.

*кандидат філософських наук, доцент
кафедри філософії, соціально-політичних і правових наук
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
м. Слав'янськ, Україна*

ЗНАЧЕННЯ ТА РОЛЬ ІДЕЙ ЕКЗИСТЕНЦІАЛІСТІВ У СУСПІЛЬСТВІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Стаття присвячена формуванню знань про шляхи впливу основних ідей екзистенціалістів на гуманізацію суспільства, які, на думку вчених, повинні пробуджувати у людей інтерес до усвідомлення себе повноправними суб'єктами і стимулювати процес індивідуального розвитку в сучасному суспільстві.

Метою статті є проведення ґрунтовного філософського аналізу ідей і концепцій представників екзистенціальної філософії та визначення їхнього значення в контексті трансформації і відродження духовності сучасної людини. У статті застосовувалися методи історико-філософської компаративістики, розроблені в рамках феноменології та герменевтики. Трансформована методологія класичного екзистенціалізму використовується в сфері вирішення і дослідження антропологічних проблем. Комплексне дослідження дозволить довести, що у сучасній трансперсональній метафізиці та близьких до неї течіях спостерігається тенденція змикання постнекласичного дискурсу з антропологічними ідеями. «Однак, тематика екзистенціалістських концепцій сама по собі іще далеко не свідчила про